

Rozcestí pokroku a katastrofy

Nadějí voní už titulek – **Od pokroku ke katastrofě a zpět**. Uvádí článek ve čtvrtěčném **Salonu**, literární a kulturní příloze **Práva**. Napsal ho **Martin Škabraha**, mladá krev filozofující teorie. Je o koloběhu *katastrof a revolucí*. O pokroku, co musí pohromě předejít:

„Katastrofa lidstvu nehrozí kvůli lidské přirozenosti a růstu počtu obyvatel, který přesahuje schopnost půdy uživit je,“ stojí tu. „Ale kvůli privatizaci nadhodnoty, která výsledek celospolečenského procesu produkce nadměrně přisuzuje vlastníkům výrobních prostředků.“ A „vytváří tak ve společnosti neudržitelnou nerovnováhu – buržoazie si *vychovává své hrobníky*.“ Právě to je „však zároveň mobilizátorem politického jednání“, majícího nejen „zabránit pohromě, ale otevřít dveře i celkově lepšímu světu“.

Tohle je cesta přes Rubikon. Škabraha se jí neleká: „Rostoucí míra blahobytu na hlavu a rostoucí počet těch hlav, zvyšující nároky na přírodní zdroje“ – a „rostoucí míra nerovnosti, resp. segregace příslivečného jednoho procenta od zbytku populace“ – „to vše dnes znovu vyvolává démona katastrofy, tentokrát pod heslem *(ne)udržitelnosti*“. Co z toho plyne železnou logikou? „Komunistická revoluce, katastrofa pro dosavadní vládnoucí třídu, je tu dvojnásob nevyhnutelná.“ Coby „rozuzlení hlavní zápletky dějin“. „Zrušení jejich základního rozporu v podobě soukromého vlastnictví.“

A tedy „vyústění určitého cyklu po vzoru těch předešlých“. Poněvadž „byla-li předchozí formace ukončena krizí a revolucí, má být stejně překonána i ta současná. Revoluce, trhající na počátku kapitalismu okovy, jimiž zastaralé výrobní vztahy brzdily rozlet nových ekonomických sil, se vrátí. *Co jste vy, byli jsme i my, co jsme my, budete i vy*, mohla by slyšet buržoazie při návštěvě muzea se zašlými portréty kdysi vládnoucích aristokratů.“

Právě „komunistická revoluce“ – ví i erudovaný nekomunista – zruší „přírodní čas cyklů“. A nahradí ho „časem sociálním, časem racionalistické projekce“. Aby „oproti nepředvídatelné, kvazipřírodní hře spontánních tržních sil s nekončícím koloběhem vítězství a porážek“ nastolila „racionální plánování pro dobro všech“. S oporou v „kumulovaném poznání a čím dál preciznější prognostice“.

„Postkomunismus“ je groteskní chimérou. Co vyhnal dveřmi, vrací se mu oknem. Mladou krev filozofující teorie zdobí i jiné poznání: „Dějiny všech

dosavadních společností jsou dějinami třídních bojů.“ A jen a jen v jejich zajetí „se pohybují v jakémisi začarovaném kruhu – každé osvobození se mění v novou formu útlaku“. Na věčné časy to není: „V marxismu lidstvo směřuje k vyššímu vývojovému stadiu – jsou-li dějiny dějinami třídních bojů, pak pro ně v beztřídní společnosti vlastně už nebude místo.“

Škabraha míří do černého. Pravým *vítězem studené války* jsou *neudržitelné* poměry. Hodokvas odlidšťující prázdnoty, propadající se do *katastrofy*. To téma už nesmí zůstat tabu. Ani jen námětem elegantních esejí. Obráží zájem nejen širší, ale i akutnější, než kdy dřív. Říká si o politický tvar, co hodí *neudržitelným* poměrům rukavici. Ne samomluvou poustevny, ale přehlednou mozaikou, co kapitalismus bude zvládat už jen čím dál hůř. Hesly a požadavky, které to lidem zjeví jako na dlani.

O tom je *strategické směřování*, k němuž nás zavázal IX. sjezd. Jen to dodá ofenzivní náboj *politice pro tento den*. Škabraha v Salonu, příloze Práva, je jasná zpráva. O tom, jak široký prostor se otevírá právě nám.

Josef SKÁLA, místopředseda ÚV KSČM